

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrť leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja opravištvu v stolnem farovžu.

Deležniki tisk. društva dobivajo list brez posebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. —

Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Zgled pravega domorodca.

I. Poslednji „Slov. Gosp.“ je poročal, kako sijajno so katoliški Irci obhajali stoletnico svojega največjega zagovornika in branitelja: O'Connell-a, (beri Okonela). Den 6. avgusta bil je za nje den veselja in občne radosti, ter so ga slovesno obhajali v cerkvenem in svetnem pomenu. Sv. Oče sami so poslali posebnega zastopnika in ker je bil ravno petek še posebič meso jesti dovolili. Procesije v glavnem mestu Dublinu se je udeležilo više 360.000 ljudi. Vsa društva, vsi kraji, trgi in mesta bila so zastopana. Po pravici so tukaj naši slovenski čitatelji radovedni, kdo je bil mož, kateremu je veljala tolika svečanost? Kdo in kaj je bil O'Connell svojim katoliškim rojakom? Da ovo prašanje točno rešimo, smo primorani daleč nazaj segniti v tužno zgodovino nesrečnih Ircev.

Irsko ali Irlandija je velik otok v atlantiškem morji za angleško deželo, od katere njo loči na mestih komaj 10 ur široki morski preliv. Vsa dežela je tolika, kakor naše Česko in Moravsko skupaj, in šteje med svojimi prebivalci 4 milijone katoliških Ircev in 1 milijon lutrovskih Angležev, prišlecev ali prav za prav vsiljencev. Irci so po svojem rodu posebno, od Nemcev, Lahov in Slavjanov, popolnem različno ljudstvo, ki se mu pravi keltiško ljudstvo. Prišlo je prvič v Evropo in se daleč po njej naselilo. Ali sedaj je do malih ostankov — preminulo. Še celo Irci večjidel ne govorijo več keltiški, ampak angleški. Da so pa vendar narodno zavest zopet in krepko uživili, to zahvaljujejo katoliški veri in pa slavnemu O'Connellu. —

Rano so se pokristijanili in se Kristusove vere tako krepko priprijeli vsled prizadevanja sv. Patrik-a, ki je l. 430. ondi pridgoval, da so Irsko imeli za „deželo svetnikov.“ Iz nje je izišlo mnogo gorečih misijonarjev, n. p. sv. Bonifacij, apostol Nemcev. Srečno so pokristijanjeni Irci živeli celih 600 let, t. j. do tiste dobe, ko so sosedni Angleži njih začeli napadati in podjarmiti. Sedaj se je za nje začelo grozno trpljenje, zlasti

od časov grdobnega angleškega kralja Henrika VIII. naprej. Ta kralj je namreč sam odpadel od katoliške vere in seboj v nekako lutrovsko vero potegnul tudi ves angleški narod. On in njegova hči kraljica Elizabeta sta strahovito Katoličane preganjala in lutrovstvo širila. *) Največ so trpeli Irci, kateri so v katoliški veri stanovitni ostali. Strahovito je brati, kako so njim angleški lutrovci zadevali. Vzeli so njim l. 1650. siloma 5 milijonov angleških oralov zemljišča in ga razdelili med angleške lutrovce naseljence. 20.000 Ircev so v sužanstvo v Ameriko prodali, med njimi 1000 deklet. Irci so se branili, ali strahoviti angleški vojskovodja Cromwell je vse pobil brez vsega usmiljenja. Vsakega mešnika, katerega je dobil, je dal umoriti, vsakemu, ki je duhovnika črez noč pod streho vzel, je pobral hišo s posestvom vred. Skoro vse možke 16—60. leta je pobil, dečkom od 6—16. desnice posekal in ženskam prsa z razbeljenim železom požgal. Kar je še Ircev ostalo, njih je dal v najslabšo krajino, v Connauth zapoditi. „V Connauth ali v pekel“ tako so kričali divjački Angleži. —

Tako so Irci zgubili svoje imetje, le deseti del cele dežele njim je še ostal. Cerkvena posestva so dobili lutrovski farji, katerim so ubogi Irci morali desetino dajati.

Toda katoliške vere njim vendar niso zamogli iz src izruvat, čeravno so zoper njo Angleži tudi z ostrimi postavami postopali. Mešniki niso smeli iz svoje fare, ter so morali položiti vsak po 1000 fl. kaveije. Škofom je bila dežela pod smrtno kaznijo zabranjena, cerkvam zvoniki s križem prepovedani, procesije in božji poti zatrti. V mešni obleki ni smel nihče na svetlo, katoliške šole bile so odpravljene.

V političnem oziru tudi ni bilo boljše. Katoličanov ni smel nobeden voliti, ne voljen biti, no-

*) Henrik VIII. je dal umoriti 2 kraljici, 2 kardinala, 2 nadškofa, 18 škofov, 13 opatov, 500 menihov, 38 doktorjev bogoslovja in pravnštva, 12 vojvodov in grofov 154 plemenitašev, 124 mestjanov in 110 žensk! Angleško lutrovstvo je res — krvavo.
Ured.

beden Katoličan ni mogel sodnik ali uradnik postati. Postava je izrekla, da noben Katoličan ne sme kaj zemljišča posedati, kakor tudi, da noben katoliški mojster ne sme več, kakor 2 pomagača imeti. Še konja, več vrednega, kakor 50 fl. bilo je katoliškemu Ireu imeti prepovedano.

Mešnikom odpadnikom so premije delivali namreč letne plače po 200, 300 in 400 fl. Sin, ki je od katoliške vere odpadel, je zamogel postavno vso dedščino na se potegniti in svoje verne brate in sestre oropati!

Po teh in enakih postavah je lepa, zelena irska dežela postala dolina solz, žalosti, nesreč in trpljenja, ubogo ljudstvo je bilo kar velik zbor samih mučencev, blizo 200 let. Ali vse ovo nasilstvo ni bilo v stanu Ireev poluteraniti. Vse so premagali in si naposled skoro popolno cerkveno in zdatno politično svobodo zopet priborili. To pa pod vodstvom 6. avgusta 1775. rojenega O'Connela. O tem pa prihodnjč!

Cerkvene zadeve.

Spremembe pri čc. oo. Franciškanih. Iz Maribora odide o. Jakob v Lankovice; na njegovo mesto pride o. Emerih iz Linca. Od sv. Trojice v Slov. goricah odide o. Kalikst v Maribor a na njegovo mesto pride o. Mansvet iz Gradca.

Peter Adam Pihler, 74letni, infulirani, stolni prošt krške škofije v Celovcu je 14. avg. obhajal 50letnico svojega duhovništva. Ljubljenemu gospodu se je od vseh strani čestitalo. Bogoslovja profesorji so mu posvetili krasno izdelan križ, duhovniki celovske dekanije pa album, ki zapopada fotografične podobe vseh duhovnikov krške škofije!

Krščanska akademija se snuje na Českem za povzdigo cerkvene umetnosti, zlasti za prerojenje in popravo cerkvenega petja in godbe in za ohranjenje spomenikov krščanske umetnosti. Hišo sredi zlate Prage je podarila posojilnica št. Vaclavska in udov se je oglasilo že 200.

Petindvajsetletnica nadškofovanja, katero je 15. avgusta obhajal nadškof praški, prvostolnik česki, kardinal knez Švarcenberg, se je sijajno vršila. Praški kapitel mu je podaril dragoceno pastirsko palico, verniki in duhovniki praške škofije na Pruskem pa zlat kelih, s krizoliti in granati nasajen. Praško mestjanstvo ga je počastilo s sijajno baklado, konservativno česko plemstvo pa s posebnim pismom, kder prisrčno željo izreka, naj bi Bog slavnemu kardinalu še dal priliko, svetlega cesarja Franca Jožefa v praški stolni cerkvi sv. Vida kronati s česko krono sv. Vaclava!

Škof baderbornski je na Pruskem bil iz ječe izpuščen, toda reklo se mu je, da mesta Wesela zapustiti ne sme. Škof pak spominjaje se besed Gospodovih: če vas preganjajo v enem mestu, bežite v drugo, je nagloma odpotoval na Angleško, od koder bode svojo škofijo vsaj pismeno vladoval. —

Na Pruskem sedaj izganjajo miruljubne Frančiškane in ker njih nehvaležna Evropa neče, zato se selijo v Ameriko, kder njih posebno v Novem Yorku z veseljem sprejemajo.

Frajmavrerska smrt. Nek frajmavrer v Bielu na Švicarskem je ukradel 300.000 fl. Ker se je pa tatbina kmalu izvedela in so prišli žandarji po njega, se je hotel z revolverjem ustreliti. Ali v naglici se je slabo zadel in moral je v luknjo. Sedaj so frajmavrerji sklicali zbor in sklenili, da se mora nesrečni človek sam ustreliti, da sramoto očitne preiskave odvrne. Poslali so mu svoj sklep pismeno v ječo z nabitim revolverjem, s katerim se je potem res usmrtil. Tako, frajmavrerji si uže prilastujejo najvišjo oblast v državi, oblast črez življenje in smrt! A liberalci nič ne kričijo o dvojni najvišji oblastniji v eni državi.

Gospodarske stvari.

Nekoliko ravnil, po katerih gre pri izrejevanji svinj se ravnati.

V.

M. 2. Žganjično drožje, žitno ali krompirjevo, je vodena in slaboredivna hrana. Živalim za pleme ne velja.

Po drožju breje svinje rade izvržejo, mladi prasci radi hromi postanejo in popki se njim dostikrat vnamejo. Za pitanje pa v pravi meri (12 do 16 firkeljnov repu na dan, z zdrobljenim zrnjem pomešano pa je frišno drožje dobro. Ali meso in slanina po njem ni jedrnata.

Pivne tropine izvrstno meso in slanino narejajo, če ravno se njim oporeka, da njih živali popolnoma ne prebavijo. Kako se svinjam za pleme prilgajo, to še ni dosti dognano.

Sladove cime so iskana postranska hrana, ki ima mnogo beljakovine v sebi. Živali njih rade žró in dobro prebavljajo. Tudi živalim za pleme in prasetóm dobro denejo.

Odpadki v cukrarnicah, melasa ali cukrova goščča so v pravi meri pokladani tečna piča. Za živali, ktere so za pleme, vendar niso priporoče vredni; kajti napada po njih živali rada driska in prebavljavni organi: želodec, čreva, oslabijo.

Zelena klaja je, rekel bi, pravo vračilo proti marsikteri bolezni, ki se je med zimo živinčetu cimiti začela. Gre jo toraj tudi za svinje priporočati. Koliko se zelenega svinjam naj polaga, to je od raznih okoliščin odvisno. Doraščeni živali se zamore na dan do 40 funtov položiti. Mladim svinjam pa in brejim in doječim starkam je treba še vedno nekoliko postranske klaje, kakor: zdrobljenega zrnja, mleka, sladovih cim in dr. Zelena klaja se mora zrezati in to s prvič imenovanimi rečmi pomešati, kar živali potem prav rade žró. Včasih se primeri, da začno mladi prasci, 2—10 dni stari, mahoma hirati in bolehati. Dobro je

tukaj starki zelene klaje položiti, kar hitro mleko predrugači in še žive prasce otme pogina.

Če je zelena klaja že zelo zelena postala, svinje več ne marajo za-njo. Zato je dobro, če ima kdo večje število krmetine prerejevati, da si posebne dele kake njive odloči, in jih o različnih dobah z zmesijo iz grahorice, graha in boba obseje, da ima med vročim polletjem, v katerem času vnetje, vrenje krvi, črm in druge take bolezni naj bolj krmetino napadajo, kaj vzeti, kar se zamore kot pomoček in vračilo proti omenjenim boleznim položiti.

K zeleni klaji spada tudi sadje, povrtni odpadki in razne metenice. Slednje v obilni meri pokladane rade drisko napravljajo. Da pa njihova obilica v zgubo ne gre, se lahko v jamah kisati puste in za zimsko klajo hranijo.

O menjavi semena.

Letošnja preobilna spomladna mokrota je silno povspešila rast raznovrstnih plevelnih rastlin in zelišč tako, da bo med dobrim zrnjem veliko plevelnega semena. Kdor pa smeti seje, bo tudi smeti žel, ali kakoršna setev, taka bo žetev, zato bo treba skrbeti za lepo čisto blago in uže sedaj mora misliti skrben gospodar na bližno jesensko glavno setev. Ne zadostuje še, če je njiva dobro preorana in za setev pripravljena, ampak dobrega čistega semena je tudi treba, ker le iz takega bo zrastle žito, katero bo dobro obrodilo, ne da bi cele tedne po njem plaziti se morale drage in počasne plevice.

Seme mora biti tedaj v prvi vrsti čisto, dobro dozoreno in zdravo, takega pa ne more vsak dobiti na lastnem gospodarstvu; posebno letos so v nekterih krajih prav drobno revno zrnje našli. Kupiti pa ga ni tako lahko, ker skušnje se dokazale, da ni vse eno, iz katerega kraja se dobiva seme: le tedaj bo menjava semena uspešna in koristna, če smo dobili seme iz kraja z enakim ali celo mrzlejim obnebjem, če je zrastle na revniši zemlji, to je, če posejemo seme, katero je rastle na lehkem zemlji, v dobro bolj močno, ali seme doraslo na suhi v bolj vlažno, ali seme doraslo na mrzli v bolj gorko zemljo. Nikdar pa nam ne bo koristila menjava semena, če smo kupili ga iz bolj rodovitnih gorkejših krajev. Naj na to pazijo gospodarji pri nakupovanju semenskega blaga iz drugih krajev.

Kdor pa ima doma dovolj lepega žita, naj ne sega po tujem, posebno ne, če ni prepričan o izvrstnosti blaga, katero je zrastle v manj ugodni zemlji, kakoršna je njegova, ker veliko sleparije je prav pri kupčiji raznega semenskega blaga. Pri tej priliki dostavimo le še željo, da bi naši gospodarji vendar enkrat poprijeli se združenja, in da bi v skupni moči nakupovali mašine, n. pr. tudi žito čistilni stroj (n. pr. Pernouletov stroj ali Lhuillierov), s katerim bi zamogli pridelano, s plevel-

nim zrnjem marsikterokrat zelo pomešano žito očistiti in tako pripraviti dobro semensko blago pa tudi blago, katero najde v kupčiji veliko večjo ceno. „Gospod. List“.

Kako je treba zemljišče pripravljati, na katerem si hočemo dobro pašo prirediti?

M. Pred vsem se mora na njem ves plevel posebno koreninski do dobrega pokončati, drugače travni drn nikdar gost ne postane. To se pa doseže s praho, še bolje pa s pridelovanjem kakega osipavnega sadeža: krompirja, repe, turščice. Zadnji način ima pred praho prednost, ker se z njim zemlja vse bolje prerahlja. Posebno se ta način na ilovnati zemlji priporoča. Rastline hitro in močno rastejo in zemlja ne shujša.

Prej se mora zemljišče še s hlevnim gnojem dobro pognojiti. Ovčjek pomešan s superfosfatom ali pa z apnenim gnojem, je na ilovnati zemlji najboljši, na bolj rahli in prhki zemlji pa tudi gnoj goveje živine dobro stori. Gnojiti pa se mora pred osipavnim sadežem, ker se tako gnoj bolje razkroji in tudi plevel se v novi pašnik po gnoju ne zaplodi. Razkrojen gnoj pa tudi pašni travi dobro de, da lepše raste, posebno če se zemlja lepo drobno obdela, da grude cimljenja drobnega semena ne zabranujejo.

Okusne svinjske gnjate pripravljati zamoremo po sledečem načinu. Gnjat se hitro, še v krvni toploti, položi v zmes, ki je sestavljena iz 32 delov navadne soli in pa iz 1 dela solitarja, to se reče na primer: na 32 lotov se sme vzeti le 1 lot solitarja, kar se pa ima dobro premesiti. S tako zmesjo se gnjat močno vriblje. Potem ga moraš dobro potrositi z rženimi ali tudi pšeničnimi otrobi in v dim obesiti. Po tem ravnanji obraniš gnjat neprijetnega prismojeno-žarkega okusa in storiš, da se preveč ne vsuši.

Tako delajo Hamburžani, ki svoje okusne gnjate daleč po svetu prodavajo in mnogo lepega denarja spečajo.

O setvi lucerne. V Dunajskem kmet. listu beremo kratko pa jako podučljivo sporočilo nekega kmetovalca o lucerni, ki jo je sejal na enem kosu njive, na katerem je 14 dni poprej posejal žito, na drugem kosu prav tiste enako obdelane njive pa je posejal oves in lucerno v istem dnevu. Na poslednem kosu je sicer oves bolj reven, lucerna pa izvrstno obraščena, na prvem pa stoji oves prav lepo, lucerne pa je zelo revna. Na obeh njivah je bilo posejane lucerne 30 funtov in ovs a en vagan (na oral). Kdor hoče tedaj lepo lucerno, naj se po tej skušnji ravna. „Gospod. List“.

Roden krompir. Vrtnar čč. oo. Lazaristov v Celji si je pri g. Kar. Schmidtu v Ljubljani naročil 1 funt ranega krompirja, ki se mu pravi: extra Early Vermont. Dobil je 3 krompirje, ter njih

razrezal na krlje in nasadil v suhi, dobro gnojni zemlji. Pridelan krompir je tehtal 109 funtov!

Sejmovi na Slov. Štajerskem. 24. avg. v Velenji, v Slov. Bistrici, v Rogatcu, v Središču, v Cmureku, pri sv. Duhu na Šavnici, v Arvežu. 26. avg. v Pobrežju pri Ptuj.

Dopisi.

Iz celjske okolice. (Kača modros. — Kradljivka.) Nedavno je v Slivnici nad sv. Jurjem na južni železnici strupena kača — modros — kmeta pri košnji v roko pičila, da je že drugi dan umrl. Od takih nesreč se večkrat sliši in bere. Za pomoč zdravniki sami ne vejo veliko — že celo ne, ako se hitro ne pokličejo. Strup se s krvjo zmeša in naglo razlije po žilah — in v malo trenutkih je krv celega telesa ostrupljena. Vgriznjeni del postane pereč, črni mehriji se delajo na njem, oteklina prihaja vedno večja, in hitrej, ko si človek misli, ga smrt zaduši. — Naj „Sl. Gosp.“ naznani, kar g. Erjavec v svoji knjižici: — živali v podobah V. zvezek: Golazen —, ki je po družbi sv. Mohorja po Slovenskem dosti razširjena — v takih okoliščinah nasvetuje. On uči, da je koristno žganje, slivovico, rum ali pa močno vino piti. Ni se treba bati, da bi bil človek od strupene kače vgriznjen od take pijače pijan. — Tudi sem slišal da si na Laškem, kder je strupene golazni obilo, s tem pomagajo, da od strupene kače vgriznjen človek okoli leta in dirja, da je ves vpehan. Dobro je kaj takega vedeti, posebno tam, kder ni zdravnika blizo. —

Neka prismojena pa še menda bolj hudobna babela, iz Ponikve doma, se okoli Celja in Šmarja klati, pred kateroj tuje blago ni varno; — posebno rada kaj v cerkvi potegne. Dopričano je, da je iz altarjev sveče in rute pobrala. — Meseca aprila je v Teharjih v cerkvi ukradla posodice za sv. olja, ki se rabijo pri krščevanju. Njeni mož, ki v Teharski fari služi, jih je prinesel nazaj, in iz srca želi, da bi bila njegova žena — zavoljo tatvine kaznovana. —

Iz Artiča. (Letina. — Nepotrebni okrajni zastopi). Pri nas zlasti gorice dobro kažejo. Edini pikec tu pa tam dela nekoliko škode. Vendar kljubu temu pričakujemo dobre trgatve, in dobre kaplice. Vreme je vedno jako ugodno, samo da bi nas ljubi Bog še za naprej toče varoval. Doslej še nam letos ni veliko škodovala. — Ali žali Bog, da imamo še dragih toč, ki nas bijejo. Ena izmed njih je po našem prepričanju gotovo tudi — okrajno zastopništvo. To so nam kmetskim ljudem ne samo nepotrebne, temuč tudi predrage naprave. Vsako leto nam tako okrajno zastopništvo (Bezirksvertretung) nalaga novih davkov in zahteva vedno več denarja, katerega kmet vendar tako težavno zmore. Sploh pa nik-

der ne sprevidimo koristi in potrebe takih zastopov. Pri nas n. pr. dokler smo kmetje sami po naukazanji c. k. gospodske ceste nasipavali, smo njih imeli zmiraj v dobrem redu. A sedanji okrajni zastop v 3 letih v tej reči ni storil skoro ničesar. Ceste so po nekaterih krajih take, da lahko prazen voz sredi ceste zvrneš in vendar se nam na vsak davkarsk goldinar nalaga 40 kraje. cestne priklade. Povedati pa še moram, da nemškutarski in liberalni gospodje našega okrajnega zastopa sedaj res dajo šoter voziti vendar na jako čuden način. Kder je cesta ozko stisnjena, ondi ti ga navozijo, da še z vozičkom mimo ne prideš, kder bi ga pa bilo več treba, tje pa se ga skoro nič ne navaža. Pregovor pravi: „s tujim denarjem vsak bedak lahko gospodari, a s svojim je težeje.“ Zato se skladamo popolnem z besedami kneza Lichtensteina govorjenimi v kat. političnem društvu na Dunaji (glej 23. list „Slov. Gosp.“), ter gorko želimo, da bi se okrajni zastopi in njih nepotrebni stroški odpravili. Če bomo vsako leto vedno več takih po našem mnenju nepotrebni davkov plačevali, kam bomo prišli?

Slovenske majke sin.

Od Polenshaka. († Juri Stuhec, župnik.)

V soboto 31. julija je zvon Polenske fare milo nanzanjal, da je zgubila svojega duševnega pastirja in prvega župnika, nepozabljivega č. g. Jurja Stuhca. Celih 11 let so pri nas nemudno in marljivo pastirovali. Čeravno težkega telesa in na nogah že več let bolehn, so rajni gospod vselej radi tudi v najhujšem vremenu k bolenikom hiteli in njih tolažili. Pogreb v nedeljo bil je sijajen. Ljudstva se je sešlo, kakor v največjem prazniku pri kaki romarski cerkvi in sicer ne samo iz domače fare, ampak tudi od sosedne sv. Marjete, Lovrenca, Tomaža, Petra in Pavla njih je mnogo bilo navzočih. 16 duhovnikov je rajnega gospoda spremljalo do groba. Govor, katerega so imeli č. g. F. Krajnc, župnik sv. Marjete, je ljudstvo do solz ganil, kedar so rekli prilično sledeče: „po kaj ste prišli sem v tako velikem številu? Morebiti ste prišli obiskovat ove staroslavne Romarske cerkve? Ali ste prišli semkaj blažene Device Marije častit? Ne, vi ste prišli, da se svojemu dobremu pastirju zadnjo krat zahvalite za lepe nauke. Prišli ste njihovega telesa sprevajat do tihega groba, kder bodo počivali do sodnega dne.“

Iz Babinec. (Zguba.) Zapustili so nas te dni blagi gosp. M. Meško, ki so še le komaj pol drugo leto v Ljutomeru kaplanovali. Izgubili smo prijatelja in dobrotnika vsakemu, kdor jih je kaj potreboval. Ljubezen in spoštovanje onih, ki so tolikokrat slišali o podučevanju čvrste glasove njihove, bodisi v cerkvi ali pri kaki drugi priložnosti, pokazalo se je posebno zadnjo nedeljo (8. avg.), ko so po krščanskem nauku vzeli slovo. Žalovala je jokajoča se vsa zbrana množica, ko je zaslišala nepričakovano novico. Rodo- in bogoljuba spremljaj Bog!

Od Reke. (Babjeverska (?) hudobnost.) Kakor je uže znano, je toča tudi savinsko dolino zadela; posebno pri Št. Petru in Gotovljah je veliko škodo napravila. Začela je v Grajski vasi in je segala tik ceste blizo Gomilske, kjer ste njo tudi župnikov zelnik in turšica dobro občutila. Nekateri bedaki pa sedaj, namesto da bi šibo božjo spoznali in se pod njo ponižali, svojemu staremu miruljubnemu župniku zaželjen mir kalijo s tem: da mu k poprej storjenemu žaljenju še prav po babjeverskem točo nakladajo, češ, „da njo je far naredil.“ V svoji hudobnosti pa še pravijo, „da ljudstvo tako govori“, — kar pa ni res! — Resnica le je, da svojo sovražnost in mrzenje do duhovnika s praznim izgovarjanjem na „ljudstvo zakrivajo.“ Zviti tiči so res, pa tudi neboté kažejo jalovost svoje omike.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Liberalni poslanci so začeli nekako volilno gibanje. Zaporedom sklicujejo svoje volilce, da njim račun polagajo o svojem postopanju, prav za prav pa, da se njim zopet priporočijo za prihodnje volitve. Tudi znani g. Seidl, voljen od nemškutarjev mariborskega volilnega okraja, je pozval svoje volilce 14. avgusta. Sicer je duhovnike pri miru pustil ali izjavil je nemških liberalcev najtajniše želje namreč: personalno unijo s Madjarsko, to se reče vsa zveza z Avstrije Ogersko se ima pretrgati, edino oseba svitlega cesarja nji naj še veže. Kaj to pomeni, bodemo prilično pojasnili. Samo to dostavimo, da bi po tem takem zedinjene, mogočne Avstrije konec prišel.

Hrvati in Slovenci so namislili 15. avg. napraviti lep pobratimsk shod v krasnem Bledu na Kranjskem. Ali zavolj hercegovinske vstaje se je letos stvar opustila. Toda kljubu temu je še c. k. deželni predsednik kranjski potrebo čutil, namenjen shod prepovedati. No, Hrvati in Slovenci morajo vendar še itak vrliti dečki biti, da se njih kranjski c. k. namestnik toliko boji. Lepa hvala za lepo spričevalo jakosti! — Grdobni nemškutarški list v Ljubljani „Tagblatt“ je tako dolgo psoval na Slovence, da si je naposled noge polomil. Bil je zavolj grdega leganja obsojen na 60 fl. plače, njegov urednik pa na 14 dni ječe. Pričali so za njega najsjajniši nemškutarji: Vestenek, deželni glavar Kaltenegger, grof Korinski, dr. Keesbacher, pa njih pričanje ni obveljalo, padlo je v mlako. — Slovencem jako nevseči Vestenek pride za okrajnega glavarja v Litijo.

Grof Leo Thun je izdal knjižico, v kateri politične misli in zahteve pravne stranke kaj izvrstno in jasno razlaga. Celó liberalni listi so se delu čudili.

V Tarnopolji na Gališkem so morali 27 Judov obsoditi, ker so Kristijanom večjidel crknjeno meso prodavali.

Svitli cesar so 214 kaznovancev pomilostili. Med njimi 4 v Gradiški, 12 v Gradcu, 4 v Ljubljani in 2 v Lankovicah. — Dalmatinskim rekrutom, ki so sem od l. 1871. novačenju se odtegovali, so cesar zažugano kazni odpustili.

Madjarski državni zbor šteje 447 poslancev. Med njimi imajo liberalci 329 glasov.

Hrvatski sabor se prične 23. avg. in bo zboroval do sredi sept.

Vnanje države. Laško kraljestvo nenavadno veliko vojnih konjev kupujo, kar gotovo ne kaže — na dolg mir.

Francozi se tako bojijo Prusov, da španskim Alfonzistom dopuščajo kanone in streljivo črez Francosko voziti.

Ker Alfonzisti ne morejo Karlistov premagati, zato so začeli vse po deželi zažigati, hiše, gozde in setva.

Angleži so se z Birmanci v Aziji sprli in bržej ko ne pride do krvave vojske.

Na Bavarskem so zmagali Katoličani pri volitvah in se namislilo trdno upirati vsem pruskim cerkvenim in drugim postavam, ki bi bile sv. Cerkvi in pa samostalnosti Bavarske nasprotne.

Na Ruskem je letina hudo obnesla in po nekaterih krajih se je lakote bati.

Na Turškem se naši jugoslavjanski brati srečno borujejo zoper Turka. Na 8 krajih so njih pretepli in na stotine pobili v Hercegovini. Ali tudi pri Višegradu in Maglaju v Bosniji, potem celo blizo naše meje pod Siskom so Kristijani za orožje zgrabili in Turke zapodili in železnico do Banjeluke zaprli. Iz vseh strani iz Črnogore, iz Dalmacije, iz Hrvatskega, Slovenskega, Češkega, iz Laške in Francoske hitijo ljudje na pomoč.

Srbski knez Milan bo bržej ko ne moral ali Turkom vojsko napovedati ali pa odstopiti. Novi minister Kristič in večina skupščine je za vojsko. Bog daj! Čas je najugodniši, ker Rus, Prus in Avstrijan križem roke držijo, Francoz in Anglež pa si ne upata Turkov podpirati!

Za poduk in kratek čas.

Potovanje v Rim, Neapol in domu.

III.

Prva pot v Benetkah bila je na sloviti trg sv. Marka — srce vse beneške lepote. Štirivoglati, širni prostor je ograjen s cerkvo sv. Marka na desni od kraljevskega poslopja. Na levi strani so druge imenitne in sijajne palače. Po straneh na desno in levo stoji po 7 svetilnikov za plin; vsak sveti na 40 lučic. Eden je na sredini, okoli katerega po večerah godba svira. Na hišah vidi se drugih 200 svečnikov. Kedar vse luči gorijo, se po lepem trgu razliva čarobna svetloba.

Na levi strani trga je ura, vrh katere visi zvon brez strehe; 2 bronasti velikanski človeški

podobi bijete s kladvoma ure. Cerkev sv. Marka ima 5 kupelj. Nad cerkvenim vhodom so 4 konji iz pozlačenega bronca — delo starodavno. Najbrž so bili zlitii za rimskega cesarja Nerona, tistega, ki je dal sv. apostola Petra in Pavla usmrtiti. Čeravno brez življenja, so ti konji vendar prehodili veliko sveta. Cesar Konstantin njih je dal prepeljati v Carigrad. Benečanski vojvoda ali doge (beri dože), slavni Dandolo njih je l. 1204. iz Carigrada spravil v Benetke. Francoski general Bonaparte, poznejši cesar Napoleon I. njih je dal prepeljati v Pariz. Naš cesar Franc pa njih je l. 1815. prignal zopet v Benetke in njih postavil na sedanje mesto.

Predcerkvišče ali atrio je okinčano s krasnimi mozaiki, t. j. s takimi podobami, ki so iz samih drobno rezanih kamenčkov sestavljene tako, kakor da bi res bile slikane ali malane. Podobe predstavljajo prigodbe iz stare in nove zaveze. Nad vratami je slika sv. Marka po narisu slavne Tiziana l. 1545. slikana. Na tleh se kažejo, posebno odlično, 3 rudeče plošče iz marmorja, ki imajo zgodovinsk pomen. Tukaj je namreč nemški cesar Friderik Barbarosa, ki je papeže preganjal, pred papeža Aleksandra III. na kolena padel in za odpuščanje prosil, ter se s sv. Cerkvo zopet sprijaznil.

Cerkev sv. Marka kinči zunaj in znotraj 500 marmornih stebrov. Njih lepota in dragocenost osupne potnika. Tla v Cerkvi so vložena iz raznobarvanega marmorja — prekrasno delo. Očesu se vse vidi kakor z rožicami nastlano. V srednji ladji je zob starosti prvotno lepoto že precej skahal. V levi ladji so se ravno tla iz nova vlagala in sicer po prvotni, izvorni podobi. Delo le počasno napreduje, ker vedno denarjev pomanjkuje. Poprejšna avstrijska vlada je za popravljanje veličastne cerkve neki vsako leto podarila 20.000 fl. Sedanja laško-pijemonteška vlada pa ne stori ne samo nič, temuč še le cerkvam vzame, kder kaj najde. Tako so se časi spreminoli!

Truplo sv. Marka leži shranjeno v velikem glavnem altarju, ktereга krije paldahin ali svilno nebo. Za njim še je drug altar s 4 sukanimi stebri iz alabastra, ki so nekđaj v Salamonovem tempeljnu stali. Ako luč za steber podržiš, se skozi vidi svetloba. Zanimiv je na desno pred cerkvijo sv. Marka visok zvonik, ki stoji prosto; iz njega se pregleda vse mesto, in je torej potniku svetovati, da ga pred vsem spleže. Visokost meri 280 čevljev, in se na vrh pride brez vsake težave, le nekoliko je stopnic; drugače se gre po 38 napatih potih, kakor po ulici, iz kota v kot.

Tik na desno pri cerkvi sv. Marka leži poslopje dožev. Oko tujca strmi, kedar gre od sobe do sobe in pregleduje mojsterske slike, ktere so barvale najslavnejših umetnikov vajene roke. Duh se ne more nasititi pregledajé sliko, ki predstavlja rajsko veselje, delo Jak. Tintorettoja. Izpeljava je tako velikanska, da še nje ni zamogel

nikdo posneti. Kamor oko obrneš, je zaznamvana umetnost. Edino če prideš v skrivne kraje, kjer se je kaj solz prelivalo, bode se tužnost tvojega srca poprijela, to je kraj, kjer so zakrivneže, pa tudi nedolžne, ktere je novošljivost, sovraštvo, ali kaka druga zvijača izdala, zapirali in potem morili. Po ozkih stopnicah se pride do nesrečnega prostora. Srce gledalca nemirno bije, kedar gleda poredoma ozke, nizke, mokrotne ječe, 16 po številu. Ena zmed teh se kaže, kjer se je obsojenec 48 ur na smrt pripravljaj; druga, kjer se je skozi debeli železzen križ spovedaval in skozi oko prejemal sv. obhajilo. V enem kotu je morišče, kjer so sirote ob glavo devali ali davili. Mrliča so potem na skrivnem do vode spustili, tam po noči na ladjo nabasali, na globoko morje peljali in ribam za gostijo pometali. Tudi se vidi mučenišče z nekaj orožja. Ves nemiren in pobit si potnik komaj odehne, kedar stopi iz teh z gujilim zrakom napoljenih krajev pod prosto nebo.

(Nastavek prih.)

Smešničar 8. Lovec stoji pri potoku. Unkraj potoka zagleda lepega ptiča na drevesu ter nameri na njega. Med tem ko sproži, skoči nesrečna riba v potoku kvišku in od kroglje zadeta pade mrtva v vodo. Kroglja pa leti še dalej naprej in zadene tudi ptiča na drevesu. Ali za drevesom je na hribu zaje ležal. In tudi ta je padel. — Ta prigodba mora že zato resnična biti, ker njo je nek lovec bil prvič povedal.

Razne stvari.

(Za Orožnov spominek) so darovali: Nekateri bogoslovci mariborski 5 fl., g. Borsečnik 2 fl., dr. Jan. Lipold 2 fl., Ferd. Jan 2 fl., Fr. Breljih 1 fl., Jož. Žičker 1 fl., B. Poznič 1 fl., Jož. Sever 1 fl., J. Kolednik 1 fl., Fr. Dovnik 1 fl., Vek. Kos 1 fl., V. Dietrich 1 fl., J. Šribar 1 fl., P. Vozu 1 fl., dr. Jož. Schutz 1 fl., Fr. Klaužer 1 fl., And. Kajtna 1 fl., A. Jazbec 1 fl., Fr. Brunner 2 fl., V. Stiplovšek 1 fl., Fr. Cizej 50 kr., Fr. Rojko 1 fl. in g. Presečnik 1 fl. Prenesek 60 fl. 90 kr. Skupaj 91 fl. 40 kr.

(V Središču) smo zopet imeli 14. t. m. zjutraj ogenj. Zgorela je hiša z vsem gospodarskim poslopjem mesarju Jakl'nu, ko si je nekteere dneve poprej bil hleve iz nova postavil in pokrtil. K sreči je bil zavarovan.

(God svitlega cesarja) so Mariborčani na predvečer z baklado slavili. Na velikem trgu je nekdo pozabil vprežena vola, ki sta se nenavadnega hrupa ustrašila in proti mostu všla, ter nekega vojaka lovca precej hudo ranila. Policija volov poprej nič ni videla!!

(Stekle svinje) so morali pobiti dati pri sv. Petru pod Mariborom. Nesrečo je zakrivil nek tuj, velik pes, ki je svinje bil zgrizil. Prva je

začela stekati ob tednu, druga pa še le čez 14 dni. —

(*Izvrsten goljuf*) Aleš. Kolin je angleško banko ogoljufal za 20 milijonov goldinarjev in preminol brez duha in sluba.

(*Ubili so*) nepoznani morilci J. Kurboš-a, posestnika in tesarja v Selcih št. Lenartskega okraja. Morilce so uže zasledili.

(19.764 fl.) se je pri ces. kralj. namestniji v Gradcu nabralo v pomoč po toči poškodovanim v Slov. Bistriškem in Konjiškem okraju.

(*V Selnici pri Muri*) so posestnika J. Kapu-na ubili.

(*Telegraf*) je podaljšan iz Maribora čez Slovensko Bistrico, Konjice in Celje, od koder se še bode podaljšal čez Žavec, Vransko in Podpeč v Ljubljano.

(*Popravljanje Pesničke struge*) bi po sedanjem načrtu stalo 445.000 fl. $\frac{2}{10}$ tega zneska je vlada pripravljena določiti. Drugo bi zadelo deželo, okrajne zastope in srenje.

Listič opravništva: Č. g. E. Hvaležno prejeli; do konca l. 1875 še 4 fl. 60 kr. dobimo.

Tržna cena pretekli teden	V Mari-boru		V Ptujju		V Celju		V Varaž-dinu		V Celov-cu	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Pšenice vagan	4	90	4	50	5	—	4	80	4	44
Rži	3	80	3	50	3	90	3	30	3	45
Ječmena	3	—	2	60	3	40	2	20	2	85
Ovsa	2	10	2	—	2	70	1	80	2	92
Turšice	3	10	2	90	3	60	2	90	2	66
Ajde	2	70	2	40	3	—	2	20	2	10
Prosa	2	70	—	—	3	60	3	—	2	63
Krompirja	1	70	1	20	1	60	1	30	1	30
Sena cent.	1	50	1	80	1	—	1	—	1	—
Slame (v šopkih)	1	40	1	40	—	80	1	20	—	—
„ za steljo	—	90	—	90	—	60	1	—	—	—
Govedine funt	—	26	—	26	—	26	—	22	—	22
Teletine	—	26	—	24	—	27	—	22	—	22
Svinjetine	—	29	—	28	—	28	—	28	—	28
Slanine	—	40	—	—	—	40	—	44	—	44

Najnovější kurzi na Dunaju.

	fl.	kr.
Zedinjeni drž. dolg (100 gl.) 4 gld. 20 kr. %	70	90
Upne (kreditne) srečke po 100 gl. prvotne vrednosti, brez obresti, pa s 4kratnim srečkanjem	164	75
Ažijo srebra	100	85
„ zlatá	5	23

Božjast, 8—18

(sv. Valentina ali veliki beteg) ozdravlja pismeno zdravnik **Dr. Killisch** v Draždanih (Dresden), Wilhelmsplatz 4. (poprej v Berlinu.) —

Stoterim je že bilo pomagano!

Loterijske številke:

V Trstu 14. avgusta 1875: 84 59 57 9 27
 V Lincu " " " " " 72 70 34 75 27
 Prihodnje srečkanje: 28. avgusta 1875.

1—3

Hiša

z dotičnim posestvom je v Ormužu (Friedau) na spodnjem Štajerju pod lahko pogojno plačo na prodaj. Hiša obsega 4 izbe, čumnato, kuhinjo in pivnico; potem konjske, govejske in svinjske hleve, škedenj; parmo, listnjak itd.

Vsa stavba je zidana in z opeko pokrita.

K temu stanovanju se tudi lahko doda 10 plugov zemlje, obstoječe v njivah, travnikih in nekaj gozda.

Popraša in oglašá se naj pri gosp. Frideriku Gesnerju v Ormužu.

1—3

Oznanilo.

Učiteljska služba pri sv. Jakobu v Dolu pri Hrastniku, je s 600 fl. in prostim stanovanjem razpisana. Učitelj, kateri je zmožen slovenskega in nemškega jezika, in želi tukaj službo prevzeti, naj se oglasi pri krajnem šolskem svetu v Dolu, pošta Hrastnik, s postavnimi spričali do 20. septembra tega leta.

Krajni šolski svet v Dolu, dne 13. avgusta 1875.

Blaz Drager,
predsednik.

Imenitno in važno orodje

za
vinogradnike in kmetovalce!

Ces. kralj. privilegirane

drozgalnice ali mašine za zmečkanje grozdja,

ki imajo lesene valemke prevlečene z močnimi cinasto-železnimi ploščicami prodajam **Jožef Janda v Ptujju.**

Ovih mašin, ki so se uže lani povsod jako prikupile, sem tudi letos in sicer mnogo *→ zboljšanih in za prodajo iz nova izdelal. ←*

Posebno priporočam še tudi

od mene izumljene

mašine za zmečkanje sadovja

z leseno-plehnatimi ali tudi železnimi valemki.

Ove sadovne drozgalnice, vsakemu sadjereju potrebne, zmečkajo v 20 minutah zelo lahko 5 mecnov jakelk. Po teh mašinah se veliko prihrani na delavcih pa tudi vse se opravlja bolj snažno.

Cenovniki se vsem, kateri njih želé,
2—6 pošljejo brezplačno.

9-19

Važno za kmetovalce!

V Clayton in Shuttleworths-evi zalogi gospodarskih mašin za Štajersko, Koroško, Hrvatsko in Kranjsko

v
Mariboru

Nr. 91. v Gračkem predmestju Nr. 91.

so za prodajo pripravljene najizvrstniše gospodarske mašine, na primer: mlatilnice, koje se gonijo ali s soparom, vodo, vitalom ali z rokami, potem: mašine za košenje trave, detelje in žita, razne mašine sejalnice, mlini za šrotanje in za drobno mlenje, družgalnice in stiskalnice, koruzo-lušniki, plugi, brane, mlinske žage, vinske pumpe, male brizgalnice, gasilnice, pipe itd. itd.

Ondi se dobivljajo tudi zvedenci, ki dobro umejo vsakovrstno mašinarsko delo na primer: stavljenje mlinov, žag, žganjarij, izdelovanje mlin-skih koles itd. itd.

Prevzamejo se tudi

vsakojaka dotična popravila

in to po najnižji ceni.

8-9

— Od Leta 1767 —

Svetinja
za napredek

Svetinja
za zasluge

ALBERT SAMASSA,

c. kr. dvorni zvonar izdeljevalec strojev in raznoterega orodja pri gašenju ognja v Ljubljani,
priporoča p. n. cerkvenim predstojnikom in občinskim zastopom:

Vbrana zvonila

z vso potrebščino, kakor jarmi, ojnice, okovi. Zvon tudi 40 centov teže, zamore en mož zvoniti; dalje priporoča vse vrste brizgalnic, orodja za gašenje, vodnjake, cerkvene svečnike iz medenine, ventile, šravbe itd. itd.

po naj nižji ceni.

Občinam in gasilnim društvom, da si zvonove in gasilno orodje lahko omislijo, privolim plačevanje v obrokih.

Diploma
pripoznanja

— 14 svetinj —

Diploma
pripoznanja